

Ústav teorie a historie vědy ČSAV
Sociologický ústav Československé akademie věd
STEM - Středisko empirických výzkumů
Jilská 1, 110 00 Praha 1

Sociální rozdíly a prestiž povolání

Listopad 1990

Tazatel

--	--	--

Kodér

--

Děrovač

--	--

Respondent

--	--	--	--

Náš rozhovor se bude týkat rozdílů mezi lidmi, kteří pracují v různých profesích. Rozhovor je anonymní a má důvěrný charakter.

Nejdříve by nás zajímalo Vaše zaměstnání.

1. Můžete nám říci, kde pracujete? Uveďte název podniku.

.....

--	--	--	--

2. Jste v podniku, organizaci, kde pracujete, spokojen(a)?

Pokyn: předložte kartu A!

1	určitě ano
2	spíše ano
3	spíše ne
4	určitě ne

3. Domníváte se, že během příštích dvou let změníte podnik, organizaci, kde pracujete?

Pokyn: předložte kartu A!

1	určitě ano
2	spíše ano
3	spíše ne
4	určitě ne

Teď budeme hovořit o Vašem povolání, tj. o profesi, kterou vykonáváte.

4. Jakou máte profesi, povolání?

Uveďte podrobně název profese a další informace o práci, kterou vykonáváte.

.....

--	--	--	--

5. Kolik let již tuto profesi vykonáváte?

Pokyn: Vypište na dvě pozice do rámečku!

--	--

6. Odpovídá Vaše povolání (profese) tomu, čemu jste se vyučil(a) nebo tomu, co jste vystudoval(a)?

Pokyn: předložte kartu A!

určitě ano
spíše ano
spíše ne
určitě ne

1
2
3
4

7. Chcete v nejbližších 2 letech změnit svoje povolání, svoji profesi?

Pokyn: předložte kartu A!

určitě ano
spíše ano
spíše ne
určitě ne

1
2
3
4

8. Domníváte se, že během příštích dvou let budete nucen(a) změnit profesi, projít například nějakým rekvalifikačním kursem?

Pokyn: předložte kartu A!

určitě ano
spíše ano
spíše ne
určitě ne

1
2
3
4

9. Hrozí podle Vašeho názoru lidem s Vaší profesí v nejbližších dvou letech nezaměstnanost?

Pokyn: předložte kartu A!

určitě ano
spíše ano
spíše ne
určitě ne

1
2
3
4

10. Pokud byste své povolání musel(a) změnit, jakou profesí byste chtěl(a) dělat?

--	--	--	--	--

11. Vraťme se k Vašemu současnému povolání. Myslíte si, že si Vašeho povolání lidé váží?

Pokyn: předložte kartu A!

určitě ano
spíše ano
spíše ne
určitě ne

1
2
3
4

Nyní se zaměříme na prestiž jednotlivých povolání, na to, jak si lidé váží jednotlivých profesí, podrobněji.

12. Předkládáme Vám seznam vybraných povolání.

Pokyn: Podejte respondentovi KARTU B!

Pokuste se v následujícím seznamu povolání přiřadit každému z nich hodnotu od 1 do 99 podle toho, jakou má podle Vás prestiž.

Myslíme tím to, jak si lidé s danou profesí Vy osobně vážíte.

Při bodování postupujte takto:

Seznam si nejdříve celý podrobně prohlédněte. Vyberte takovou profesi, které si nejvíce vážíte. Dejte jí 99 bodů. Dále vyberte takovou, které si vážíte nejméně, a obodujte ji číslem 1 nebo nějakým nízkým číslem od jedničky do desítky.

Potom postupujte v seznamu odshora dolů a všem zbyvajícím profesím doplňte body od 2 do 98 podle svého osobního uvážení.

Důležité upozornění!

Pokud možno využijte celý rozsah možných hodnot, tj. nízké, střední i vysoké hodnocení!

Pokyn: KARTA B!

	Body:
1. soustružník, frézař	
2. bankovní úředník	
3. traktorista, kombajnér	
4. novinář	
5. horník hlubinných dolů	
6. seřizovač, nástrojář	
7. pomocný dělník	
8. docent nebo profesor na vysoké škole	
9. textilní dělník, tkadlec	
10. soukromý zemědělec	
11. automechanik	
12. majitel malého obchodu	
13. zedník	
14. uklízeč(ka)	
15. číšník	
16. konstruktér, projektant	
17. řidič nákladního auta	
18. lékař na poliklinice	
19. betonář, svářeč na velké stavbě	
20. učitel na základní škole	
21. voják z povolání (major)	
22. kněz, duchovní	
23. spisovatel, hudební skladatel	
24. právník, advokát	
25. soukromý praktický lékař	

Pokračování tabulky:

Body:

26. policista	
27. inženýr ve výzkumu, vývoji	
28. strojívedoucí	
29. referent na okresním úřadě	
30. vědec	
31. zdravotní sestra	
32. opravář televizorů	
33. sekretářka	
34. manažer, obchodní expert	
35. pouliční prodavač	
36. diplomat	
37. mistr v továrně	
38. provozní inženýr, technik	
39. krejčí	
40. ředitel podniku o 2000 zaměstnancích	
41. podnikový ekonom	
42. ministr	
43. agronom, zootechnik	
44. účetní	
45. operátor ve výpočetním středisku	
46. programátor	
47. tajemník politické strany	
48. vedoucí hospodářského útvaru podniku	
49. profesionální sportovec	
50. vedoucí výzkumného pracoviště	

13. A jakou bodovou hodnotu byste přiřadil(a) vlastnímu povolání?

Pokyn: Vypište do rámečku!

--

14. Nyní ještě obodujte několik vysoce kvalifikovaných povolání.

Pokyn: KARTA C!

	Body:
1. učitel na střední škole	
2. provozní inženýr, technik	
3. vědecký pracovník v ekonomii	
4. historik, filosof, sociolog	
5. docent nebo profesor na vysoké škole	
6. fyzik, astronom	
7. architekt	
8. matematik	
9. chirurg, internista	
10. hlavní konstruktér v podniku	
11. spisovatel, hudební skladatel	
12. programátor ve výpočetním středisku	
13. náměstek ředitele pro vědu a výzkum	
14. přírodovědec (biolog, botanik)	
15. vedoucí hospodářského útvaru podniku	

15. Vážnost (prestiž) jednotlivých povolání (profesí) posuzují lidé různě, uplatňují při hodnocení různá hlediska. Které tři z uvedených hledisek jsou podle Vašeho názoru pro posouzení prestiže povolání nejdůležitější?

*Pokyn: Podejte respondentovi KARTU D!
Zapište číslo odpovědi do rámečků!*

1. fyzická namáhavost 1. pořadí
2. odpovědnost
3. praktická potřeba 2. pořadí
4. důležitost pro společnost
5. lehkost, jak se dají vydělat peníze
6. vysoké znalosti
7. možnost řídit a ovlivňovat druhé 3. pořadí
8. nezávislost
9. vzácnost, výjimečnost profese
10. zvláštní nadání
11. zručnost, šikovnost rukou
12. jiné hledisko (uveďte):
.....
.....
.....

16. Vzpomněl(a) byste si na jména některých našich významných a slavných vědců, ať již současných nebo z historie? Můžete je vyjmenovat?

.....

--	--

.....

--	--

--	--

--	--

--	--

17. Myslíte si, že věda má v současné době velký význam pro rozvoj naší společnosti?

Pokyn: předložte kartu A!

určitě ano	1	určitě ne	4
spíše ano	2	spíše ne	3

18. Máte v okruhu svých známých někoho, kdo pracuje jako vědecký nebo výzkumný pracovník?

ano	1
ne	2

19. Přál(a) byste si, aby se Váš syn/dcera stal vědeckým či výzkumným pracovníkem?

Pokyn: předložte kartu A!

1
2
3
4

určitě ano
spíše ano
spíše ne
určitě ne

20. Domníváte se, že jsou vědecké poznatky pro vaši práci užitečné, důležité?

Pokyn: předložte kartu A!

1
2
3
4

určitě ano
spíše ano
spíše ne
určitě ne

Nyní se opět vrátíme k různým povoláním, tentokrát ale z hlediska výše platu.

21. Jaký je Váš průměrný hrubý měsíční plat?

Pokyn: vyplňte do rámečku!

--	--	--	--

22. Myslíte si, že průměrné platy ve vašem povolání jsou v porovnání s platy v ostatních povoláních přiměřené?

Pokyn: předložte kartu A!

1
2
3
4

určitě ano
spíše ano
spíše ne
určitě ne

Teď bychom od Vás chtěli trochu představivosti a fantazie:

23. Představte si, že byste rozhodoval(a) o tom, kolik si lidé v určitých povoláních mohou vydělat. Jaký měsíční plat byste považoval(a) za přiměřený (spravedlivý) pro následující profesi?

Zapomeňte na to, jaké jsou skutečné platy v daných profesích a vycházejte pouze z toho, co byste považoval(a) za spravedlivé z hlediska náplně práce, při zachování současných cen zboží a služeb.

Pokyn: předložte kartu E, zapisujte na následující stránce!

Pokyn: Karta E!

měsíční příjem

1. soustružník, frézař			
2. učitel na základní škole			
3. sekretářka			
4. horník hlubinných dolů			
5. nekvalifikovaný dělník			
6. ředitel továrny o 2000 zam.			
7. automechanik			
8. majitel malého obchodu			
9. zedník			
10. inženýr ve výzkumu, vývoji			
11. major v armádě			
12. strojívedoucí			
13. lékař na poliklinice			
14. spisovatel, hudební skladatel			
15. vědec			
16. zdravotní sestra			
17. mistr v továrně			
18. provozní inženýr, technik			
19. soukromý zemědělec			
20. referent na okresním úřadě			
21. tajemník politické strany			
22. uklízeč(ka)			
23. manažer, obchodní expert			
24. kněz, duchovní			
25. docent či profesor na VŠ			
26. soukromý praktický lékař			

24. A jaký plat byste určil pro svoji profesi?

Pokyn: Vypište do rámečku!

--	--	--	--	--

25. Myslíte si, že platy ve stejném povolání, při stejné kvalifikaci a náročnosti, by měly být:

Pokyn: KARTA A!

určitě ano
spíše ano
spíše ne
určitě ne

1	2	3	4
1	2	3	4
1	2	3	4
1	2	3	4
1	2	3	4
1	2	3	4
1	2	3	4

- stejně pro muže a ženy
- stejně pro mladé a starší
- stejně v různých podnicích
- stejně ve městě i na venkově
- stejně v soukromém a státním sektoru
- stejně v různých okresech

26. Považoval(a) byste za správné, kdyby si lidé v některých povoláních legálně vydělávali i několikrát více, než v jiných?

Pokyn: přečtete varianty odpovědí!

- ne, všichni by měli mít přibližně stejně
- ano, pokud to nebude více než pětkrát
- ano, i více než 5x, bez omezení

1
2
3

27. Hovoří se o tom, že by měla být každému, kdo je zaměstnán, zaručena tzv. minimální mzda. Tím se rozumí mzda, kterou každý musí dostat, i když si např. podnik na mzdy nevydělá. Kolik by to podle Vás mělo být?

Pokyn: Vypište do rámečku!

--	--	--	--

28. A jaká by měla být měsíční podpora v nezaměstnanosti?

Pokyn: Vypište do rámečku!

--	--	--	--

Nakonec několik osobních otázek

29. Která politická strana či hnutí má dnes Vaše největší sympatie?

--	--

Uvedte:.....

30. Věříte v Boha?

- ano
- ne
- nevím

1
2
3

31. Kolik je Vám let?

Pokyn: Vypište do rámečku!

--	--

32. Jaké je Vaše nejvyšší školní vzdělání?

- základní bez vyučení
- vyučen(a) bez maturity
- maturita
- vyšoká škola

1
2
3
4

33. Rodinný stav:

- svobodný(á)
- ženatý (vdaná) poprvé
- ženatý (vdaná) opakovaně
- rozvedený(á)
- vdovec, vdova

1
2
3
4
5

Pokyn: Následující dvě otázky pouze pro ženaté, vdané!

34. Jaké nejvyšší vzdělání má Váš partner?

- základní bez vyučení
- vyučen(a) bez maturity
- maturita
- vyšoká škola

1
2
3
4

35. Jaká je současná profese Vašeho partnera?

--	--	--	--	--

Vypište podrobně:.....

36. Jakého nejvyššího vzdělání dosáhl Váš otec?

základní bez vyučení
 vyučen bez maturity
 maturita
 vysoká škola

1	2	3	4
---	---	---	---

37. Jaký celkový čistý měsíční příjem (včetně všech dávek i vedlejších příjmů) má v současné době Vaše domácnost?

--	--	--	--	--

příjem:

38. Kolik je ve Vaší domácnosti dospělých osob a kolik dětí?

Pokyn: Vypište do rámečků!
 dospělých osob:

--	--

 dětí:

--	--

39. Uveďte okres trvalého bydliště.

--	--	--	--

Okres:

40. Velikost obce

vesnice do 999 obyvatel
 obec 1000 - 1999 obyvatel
 obec s 2000 - 4999 obyvateli
 město s 5000 - 19999 obyvateli
 město s 20000 - 99999 obyvateli
 velkoměsto nad 100 000 obyvatel

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

41. Bydlíte:

v rodinném domku
 v družstevním bytě
 v činžovním, nájemním domě
 jinak

1	2	3	4
---	---	---	---

42. Zeela na závěr našeho rozhovoru. Můžete nám říci, které jsou dnes dva nejdůležitější problémy v naší společnosti?

Pokyn: Zapište doslova do rámečků na konci dotazníku!

Děkujeme Vám za Vaše odpovědi

43. Pohlaví dotázaného

muž
 žena

1	2
---	---

44. Záznam tazatele: Kolikrát v pořadí byl tento rozhovor?

Pokyn: Vypište do rámečků!

--

45. Datum rozhovoru:

Pokyn: Vypište do rámečků den rozhovoru

--	--

46. Obtížnost rozhovoru:

snadný, obvyklý
 náročný
 obtížný, namáhavý

1	2	3
---	---	---

42. Můžete nám říci, které jsou dnes dva nejdůležitější problémy v naší společnosti?

Pokyn: Zapište doslova !

První - nejdůležitější problém:

--

--	--

--	--

--	--

--	--

Druhý problém:

--

--	--

--	--

--	--

--	--